

ADDENDUM

Actualisering visie en programma WIJdehorst — Wassenaar

Bij: 'Goed land tussen landgoederen — Historische analyse en toekomstvisie', november 2024

Opgesteld door: ██████████ | WIJdehorst Coöperatie U.A. | Mede namens Land van Ons

Versie: juni 2026 | Ten behoeve van: Omgevingstafel 1, gemeente Wassenaar, 30 juni 2026

1. Doel van dit addendum

Dit addendum actualiseert de visie uit november 2024 met de feitelijke stand van zaken medio 2026 en het beoogde totaalprogramma. Het document is opgesteld als toelichting bij de Omgevingstafel en dient als basis voor de intentieovereenkomst (IOK) met de gemeente Wassenaar.

De visie en de kernkwaliteiten uit het oorspronkelijke document — herstel van de tuinderstraditie, behoud van de landschappelijke openheid, groenblauwe dooradering en ecologische versterking — blijven onverkort van kracht. Dit addendum voegt de concrete programmatische en ruimtelijke invulling toe die in 2024 nog als richting werd geschetst.

2. Organisatiestructuur

Het perceel (Rijksstraatweg 599 en 601) is eigendom van Land van Ons. WIJdehorst Coöperatie U.A. exploiteert het perceel als regeneratieve tuinderij op basis van een pachtovereenkomst.

Land van Ons	Grondeigenaar; verpachter; verantwoordelijk voor landschappelijke en ecologische kaders.
WIJdehorst Coöperatie U.A.	Pachter en operationeel exploitant; dagelijkse bedrijfsvoering: teelt, oogst, verwerking, winkel, educatie, evenementen en gemeenschapsactiviteiten.

3. Ruimtelijke onderbouwing: wijziging omgevingsplan

De gewenste activiteiten op het perceel — regeneratieve tuinderij, educatie, recreatie, gemeenschapsactiviteiten en een bedrijfswoning — passen niet binnen de huidige bestemming 'Handelskwekerij' zoals opgenomen in het tijdelijke omgevingsplan (voormalig bestemmingsplan). Om deze activiteiten planologisch mogelijk te maken is een **wijziging van het omgevingsplan** vereist, waarbij de functie wordt gewijzigd naar '**Agrarisch**' in de zin van de Omgevingswet. Dit addendum, tezamen met de bijgevoegde documenten, levert de bouwstenen voor die motivering.

6.1 Historische onderbouwing

De [historische analyse van Hofstra|Heersche landschapsarchitecten \(november 2024\)](#) toont aan dat het perceel aan de Rijksstraatweg een eeuwenlange tuinderstraditie kent — als warmoezerij, bollenteelt en vollegrondstuinderij. De Structuurvisie Wassenaar 2025 benoemt 'agrarisch erfgoed (inclusief bollencultuur)' expliciet als een van de zeven cultuurhistorische hoofdthema's van de gemeente. WIJdehorst sluit inhoudelijk en ruimtelijk direct aan op die historische functie en op dit

gemeentelijk cultuurhistorisch belang. De voormalige handelskwekerij (pottenveld, worteldoek, industrieel karakter) vormde juist een breuk met die traditie.

6.2 Beleidsaansluiting

De wijziging naar de functie Agrarisch past binnen de beleidskaders op alle bestuursniveaus:

- *Rijksniveau*: NOVI (nationale belangen 1, 19 en 20); NPLG (10% groenblauwe dooradering in het landelijk gebied)
- *Provinciaal*: Omgevingsvisie Zuid-Holland — Kroonjuweel Landgoederenzone; Visie Rijke Groenblauwe Leefomgeving (burgerinitiatieven, stadslandbouw, korte ketens)
- *Gemeentelijk*: Structuurvisie Wassenaar 2025 ‘Landgoed aan zee’ — zie §6.3 hieronder voor nadere uitwerking

6.3 Aansluiting op Structuurvisie Wassenaar 2025 ‘Landgoed aan zee’

De Structuurvisie Wassenaar 2025, vastgesteld op 22 maart 2017, formuleert een expliciete ambitie voor het buitengebied: een *“vitaal en toekomstbestendig buitengebied met behoud van de groene en cultuurhistorische kwaliteiten”*. WIJdehorst sluit op meerdere punten direct aan op de ambities en beleidsprioriteiten van deze structuurvisie.

Stadslandbouw

De structuurvisie benoemt stadslandbouw als een *“bekend en populair fenomeen”* dat *“de behoefte aan lokale voedsel- en energieproductie koppelt aan maatschappelijke doelen, zoals zorg voor de omgeving en het bieden van ruimte aan inwoners die op zoek zijn naar ontspanning en/of zingeving”*. De gemeente stelt expliciet: *“Initiatieven voor stadslandbouw in Wassenaar zullen we aanmoedigen en ondersteunen.”* WIJdehorst is precies dit initiatief: een gemeenschapstuinderij die voedselproductie combineert met educatie, vrijwilligerswerk, sociale inclusie en gemeenschapsvorming.

Agrarische verbreding in het buitengebied

De gebiedsgerichte ambitie voor het buitengebied op het thema ‘Economie, recreatie en toerisme’ luidt: *“Een toekomstbestendige agrarische sector door het bieden van ruimte voor verbreding en schaalvergroting passend bij kwaliteiten van het buitengebied.”* Het programma van WIJdehorst — met teelt, winkel, educatie, theetuin en kleinschalige recreatie — is een directe invulling van deze verbreding. De activiteiten zijn inhoudelijk verbonden met de agrarische hoofdfunctie en passen qua schaal bij de landschappelijke omgeving.

Horeca in relatie tot het landschap

Ten aanzien van horeca in het landelijk gebied stelt de structuurvisie: *“In het landelijk gebied blijven er mogelijkheden voor (horeca)ontwikkelingen die een directe relatie hebben met het omliggende landschap of de cultuurhistorische elementen.”* De theetuin en het terras van WIJdehorst (ca. 40 m²) zijn onlosmakelijk verbonden met de tuinderij en het landschap: bezoekers consumeren wat op het perceel wordt geteeld, in directe beleving van het productieproces. Dit is precies de relatie die de structuurvisie bedoelt.

Stad-landverbinding en recreatief medegebruik

De structuurvisie stelt dat in Duin Horst & Weide de stad-landverbindingen versterkt worden en dat *“recreatief medegebruik noodzakelijk is om het draagvlak te vergroten voor kwalitatief behoud van de agrarische, cultuurhistorische en natuurwaarden in het gebied”*. Tevens is de ambitie het buitengebied *“waar mogelijk toegankelijk en aantrekkelijk [te maken] voor extensieve recreatie met bijbehorende voorzieningen.”* WIJdehorst draagt hieraan bij door het perceel open te stellen voor bezoekers, schoolklassen en vrijwilligers, en door te voorzien in een secundaire fietsverbinding via de Raaphorstlaan.

Agrarische sector als drager van het open landschap

De structuurvisie beschrijft de agrarische sector als economische drager en beheerder van het landschap, met *“naast de agrarische hoofdtaak steeds meer een beheertaak voor het landschap: ten behoeve van de karakteristieke openheid, als ecologische corridor, en als planologische buffer.”* WIJdehorst vervult deze beheertaak concreet: de groenblauwe dooradering (12,5% van het perceel), de ecologische poel (600 m²), de natuurvriendelijke oevers (800 m²) en de fauna-

elementen versterken de ecologische corridor en de landschappelijke openheid. De structuurvisie stelt ook dat er *“een goede balans aanwezig [moet zijn] tussen toegankelijkheid en ervaring van rust”* — een balans die WIJdehorst nastreeft door de kleinschaligheid van het programma te bewaken.

Groen als kernkwaliteit en Rijksstraatweg als structuurdrager

De structuurvisie kiest expliciet voor een *“groene koers”* en stelt dat groen de sterkste kracht van Wassenaar is. Het perceel aan de Rijksstraatweg 599/601 — gelegen tussen de Raaphorstlaan en de Rijksstraatweg, langs de landgoederenzone — is een zichtbaar onderdeel van het groene buitengebied. De Rijksstraatweg wordt in de structuurvisie herhaaldelijk benoemd als structuurdrager van het landschap. De transformatie van een verhard, industrieel pottenveld naar een open regeneratieve tuinderij versterkt het groene beeld langs deze as direct.

6.4 Ruimtelijke kwaliteitsverbetering

De overgang van handelskwekerij naar regeneratieve tuinderij leidt aantoonbaar tot een verbetering van de ruimtelijke kwaliteit: vermindering verharding met circa 25.000 m², herstel van open bodem, aanleg ecologische poel (600 m²) en natuurvriendelijke oevers (800 m²), groenblauwe dooradering (12,5% van het perceel). Dit voldoet aan de vereisten van artikel 6.9 Omgevingsverordening Zuid-Holland (ruimtelijke kwaliteit) en de sturingsrichtlijn ‘behoud van uitzonderlijke kwaliteit’ voor het Kroonjuweel. De structuurvisie formuleert als buitengebiedambitie onder natuur en landschap: *“Behouden, versterken en waar mogelijk vergroten groene buffers rondom Wassenaar”* en *“Behouden en versterken biodiversiteit, flora en fauna.”* De gerealiseerde en geplande natuur- en ecologische elementen op het perceel zijn een directe bijdrage aan deze ambities.

6.5 Inrichtingsplan als ruimtelijke onderbouwing

De bijgevoegde inrichtingsschets (juni 2026) geeft de ruimtelijke invulling per zone weer, inclusief de ligging van bebouwing, teeltvelden, groenblauwe elementen en verkeersontsluiting. Samen met dit addendum vormt dit de feitelijke onderbouwing die vergelijkbaar is met de toelichting bij een bestemmingsplan onder de voormalige Wabo.

Wij verzoeken de gemeente Wassenaar om op basis van deze onderbouwing de wijziging van het omgevingsplan in gang te zetten en de daarvoor benodigde procedure te begeleiden.

4. Inrichtingsplan — zones en m²-opgave

Onderstaand een overzicht van de ruimtelijke indeling van het perceel per zone, met vermelding van oppervlakken, locatie en status. De bijgevoegde inrichtingsschets (juni 2026) geeft de positionering op kaart weer.

A. Erf en bebouwing			
Element	Oppervlak	Status	Toelichting
Bestaande loods	Ca. 750 m ²	Bestaand	Volledig in gebruik: boerderijwinkel (32 m ²), verwerkingskeuken (24 m ²), opslag en werkruimte
Theetuin / terras	Ca. 40 m ²	Bestaand en operationeel	Direct achter de loods; verharding; mobiel uitgiftepunt koffie/thee; capaciteit 20 personen
Parkeerterrein	Ca. 800 m ²	Bestaand	Ca. 50 parkeerplaatsen nabij de loods; asphalt; bestaande situatie behouden
Ontvangstruimte	Ca. 96 m ² (8×12 m)	Gepland (middellange termijn)	Multifunctioneel: educatie, workshops, lezingen, kleinschalige

Bedrijfswoning	Ca. 72 m ² (11×6,5 m); max. 650 m ³	Gepland (middellange termijn)	bijeenkomsten, ondersteunende horeca Functioneel noodzakelijk voor dagelijkse bedrijfsvoering en toezicht; positionering in overleg met gemeente
Bouwvlak totaal	Ca. 3.060 m ²	Aangepast t.o.v. huidig plan	Verkleind en verschoven t.o.v. bestaand bouwvlak (was 3.975 m ²); conform bijgevoegde schets juni 2026



B. Teelt en agrarische infrastructuur

Element	Afmeting	Status	Toelichting
Vollegrondsteelt (tuinderij)	Ca. 4,25 ha netto productief	Bestaand en in gebruik	Groenten, bloemen, kruiden, fruit; biologische teelt zonder worteldoek
Wandelkap 1	9×30 m (270 m²)	Bestaand	Niet-permanente constructie; seizoensverlenging gewassen
Wandelkap 2	8×18 m (144 m²)	Bestaand	Niet-permanente constructie
Schaduwkap 1	6×20 m (120 m²)	Bestaand	Niet-permanente constructie
Wandelkap 3	6×30 m (180 m²)	Gepland	Aanvullende teeltcapaciteit; naast schaduwkap
Overkapping	16×4 m (64 m²)	Bestaand	Hoogte ca. 2,5 m

C. Ecologie, natuur en landschap

Element	Oppervlak / maat	Status	Toelichting
Ecologische poel	Ca. 20×30 m (600 m²); max. 1,5 m diep	Gerealiseerd	Amfibieënhabitat; gevarieerde natuurvriendelijke oever; langs entree zuidzijde woonperceel
Natuurvriendelijke oevers	Ca. 800 m²	Gerealiseerd	Zuidelijke middensloot; oeverhelling 1:2 tot 1:5; inheemse oeverplanten; conform visie groenblauwe dooradering
Groenblauwe dooradering	Ca. 12,5% van het perceel	Deels gerealiseerd, deels in uitvoering	Vaarsloten, elzensingels, hagen, knotwilgen; conform inrichtingsvisie nov. 2024
Voedselbos & Beleefbos	0,4 ha en 0,3 ha langs oostelijke sloot	Gepland	Middelhoge, transparante bosrand; oogstbaar voor bezoekers en te gebruiken voor educatieve doeleinden
Fauna-elementen	Verspreid over perceel	Deels gerealiseerd	Vogelbroedkasten, ijsvogelbroedwand, egelschuilplaatsen, keverbank, bijenburcht, broeihoop ringslang

D. Recreatie en verblijf (gepland)

Element	Oppervlak / maat	Status	Toelichting
Nachtrecreatie (ecolodges) of kampeerplekken	Ca. 400 m² (40×10 m); max. 4 verplaatsbare units	Gepland — nader te onderzoeken	Kleinschalige dag- en nachtrecreatie; max. 10 personen; zuidwestelijk van voedselbosrand langs oostelijke sloot

Werkplekken / atelierruimte	Nader te bepalen	Gepland — nader te onderzoeken	Kleinschalige verhuur; bij voorkeur in of aansluitend aan bestaande loods
Fietsenstalling Raaphorstlaan	Ca. 40 m ² (20×2 m)	Gepland	Ca. 35 fietsen; langs hek langs fietspad Raaphorstlaan; secundaire entree

5. Verharding: vergelijking oud en huidig

Een van de kernambities van Land van Ons en WIJdehorst is de vermindering van het verhard oppervlak ten opzichte van de voormalige handelskwekerijsituatie (Griffioen, t/m 2023) om ruimte te maken voor meer groen en biodiversiteit. De transitie laat een substantiële verbetering zien.

Element	Handelskwekerij (vóór 2023)	WIJdehorst (2026)
Teeltoppervlak	Ca. 2,3ha volledig bedekt met anti-worteldoek op de meeste productieve percelen	Vollegrondsteelt zonder worteldoek; aanzienlijk deel (2ha) omgezet naar open bodem
Betonplaten / rijpaden	Ca. 4.000 m ² gestort beton en stelconplaten over het perceel	Ca. 2.000 m ² verwijderd; rijpaden grotendeels opgeruimd
Waterbassin	Verhoogd waterbassin aanwezig (oppervlak ca. 1.150 m ²)	Gepland te verwijderen.
Asfalt rondom loods	Ca. 1.350 m ² asfalt rondom bedrijfsgebouwen	Gehandhaafd als parkeerterrein (ca. 800 m ² , ca. 50 plaatsen)
Netto verharding	Pottenveld + rijpaden + bassin + asfalt: ca. 29.500 m ² totaal	Parkeerterrein + bestaande erfverharding en stelconplaten: ca. 0,5ha totaal
Bouwvlak	3.975 m ²	Verkleind naar ca. 3.060 m ² (conform inrichtingsschets juni 2026)

Per saldo is de verharding op het perceel met naar schatting 25.000m² verminderd ten opzichte van de handelskwekerijsituatie. Dit draagt direct bij aan de doelstellingen voor waterinfiltratie, bodemherstel en biodiversiteit zoals verwoord in de oorspronkelijke visie.



6. Maatschappelijk programma

WJdehorst functioneert als gemeenschapstuinderij met een brede maatschappelijke inbedding in Wassenaar en omgeving. De onderstaande activiteiten vinden reeds structureel plaats en zijn onderdeel van de dagelijkse bedrijfsvoering.

Doelgroep	Wassenaarders, leden-abonnees, schoolklassen, vrijwilligers, recreanten
Vrijwilligers	Structurele samenwerking met Vrijwilligerscentrale Wassenaar (VCW); deelname statushouders en mensen met afstand tot arbeidsmarkt alsmede een grote groep gepensioneerden.
Educatie	Schoolprogramma's, workshops, rondleidingen; gericht op regeneratieve landbouw, biodiversiteit en gezonde voeding; alle leeftijden
Groepsactiviteiten	Regelmatige bijeenkomsten voor leden, vrijwilligers en externe groepen; reeds operationeel zonder permanente ontmoetingsruimte
Lokale voedselketen	Groentepakket-abonnementen; boerderijwinkel; levering aan lokale afnemers
Positie in LvO-portefeuille	Wassenaar neemt binnen de landelijke portefeuille van Land van Ons een prominente positie in: ligging in landgoederenzone op zichtafstand van Den Haag, ministeries en diplomatieke kwartier maakt het perceel geschikt als visitekaartje voor regeneratieve landbouw

7. Bijlagen

- [Historische analyse en toekomstvisie, Hofstra|Heersche landschapsarchitecten, november 2024](#)
-

Opgesteld door: [REDACTED] | Exploitant WIJdehorst | WIJdehorst Coöperatie U.A.

Mede namens: Land van Ons

Wassenaar, juni 2026